

Lélek a szigeten

A falu közelében vadászni annyit ér, mondja apám, mint halat keresni a bozótban eső után. Ezt mindenki tudja. De az a kéktorkú ott billegett karnyújtásnyira fölöttem, és máris odaképzeltém szivárványos tollait Evata nyakába, amint ringó mellei fölött simogatják halvány bőrét. A madár megrázta magát, amikor tollaira hullott egy-egy vízcsepp a levelekről. Éppen megfeszítettem az íjat, amikor Taoa becsörtetett a sűrűbe koszlott malacait hajkurászva. A kéktorkú fellebbent, hangtalanul, mint egy szellem és egyszerre csak nem volt sehol. Apámnak mindig igaza van.

Ismét hallottam a tenger zúgását, susogni kezdtek a fák, és máris füstillatot érzett az orrom. Az egyik malac visított a sűrűben, amint Taoa biztató kiáltások közepette elcsípte, majd meghallottam Hivarao hangját és a dob szavát. Vállamra vettem hát az íjat és elindultam a csónakomhoz. Hozok apámnak egy-két sügért.

A lagúnában töltöttem az időt délig. Megittam a három kókuszt, a húsukat kido-báltam a zátonyra, és bámultam, hogyan zabálják fel a rákok. De mégis szomjas lettem, feleveztem hát a torkolatig, fel a folyón is egy darabon, amikor meghallottam a lövést.

A szigeten három puska van: Hivarao puskája, de ő sohasem használja, az apámé, ennek a hangját ismerem, és a fehér boltosé a sziget másik végén. De ő nem jár erre, a hang egyébként is mélyebb, ijesztőbb, mint bármelyik puskáé.

Egy hajó!

Felhúztam a csónakot az áloék közé, és futottam. Egyenesen apám karjaiba. Ott álltak a homokon, a kunyhók mellett. Hivarao bevetette magát a bozótba, és a folyó felé futott, mondta apám, és én Evata pillantását kerestem; tekintetében szégyent láttam, ahogy ott várakozott lesütött szemmel a testvérei között. Ő Hivarao lánya, és most az apja futott... Futni csak a vadászok és a gyerekek szoktak, meg a malacok. A főnök sohasem.

Nagy sokára bukkant fel Hivarao. Mindannyian ott vártuk a tűző napon, de ő szótlanul bement a kunyhójába. Aztán apám összegyűjtött néhány embert, és engemet beparancsolt a házunkba; azt hiszem, elmentek megnézni az ágyúzó hajót. A kunyhó hűvösében anyám fehérülő csontjaihoz és őseink szelleméhez imádkoztam, mégsem tudtam elűzni Evata alakját gondolataimból, ahogy a lagúnában fürdünk: haja, mint a holdtalan éj, nevetése, mint a nap hasa. Tatei kis cápát fogott neki, és nagy hajókról mesélt, amelyek Amerikából jönnek, és fedélzetükön egész falut elbírnak. Repülőkről és autókról, amik a fehér boltos újságképein vannak.

Apám későn jött, fekete éjszaka volt már, ilyenkor a sűrűben tupapahuk járnak, és mindenki ott gyülekezett a közös házban. A férfiak Hivarao körül ültek, ma felvette a fejdíszét, és ünnepélyesen suttoztak a tűz lángjai fényében. Apámat a férfiak szűk csoportjában láttam, szokatlanul csendes szavai nem jutottak el a fülemig. Sokan szorongtunk a férfiaktól távol a nagy ház szögletében. Temetőről, halálról eshetett szó, az

ősök szelleméről és arról, hogy Hivarao futott. De leginkább az ágyúlövésről.

Elálmosodtam, és a kunyhókban ébredtem reggel. Apám elment már, csak az asszonyok élesztgették a tüzet a kunyhók között, és egyetlen férfit sem láttam. Nemrég a fehér boltos jött csónakon, elvitte Hivarao puskáját és apámét is, azután a férfiak felkerekedtek, és elvitték a csónakokat. Tatei halat hozott és vigyorogva nyújtott át egyet nekem is. Nem fogadtam el, mert bosszantott, hogy apám nem ébresztett fel.

Elmentem a csónakomért, de nem találtam ott, ahol tegnap hagytam. Hajót nem láttam a tengeren, amely ágyúzott volna, úsztam hát egyet a folyón, ki a parti zátonyokig, aztán visszafutottam a faluba.

A kunyhók között a téren nagy tűz égett, friss pálmalevelek álltak halomba rakva, és az asszonyok komoly arccal készülődtek az esti tánchoz. Minden idegennek tűnt, mert egyetlen férfi sem volt itthon; Noina azt mondta, hogy talán Eatua, az istenség hívta fel őket a folyón, de hajót ő sem látott. A sziget belsejében nem puska dörrent, ezt mindenki tudta már.

A nap aranyló kunyhóvá változott a tenger mögött. Meghallottam a férfiak kiáltásait, ahogy lefelé eveztek a folyón, később a sűrűben mozgolódás támadt, és Hivarao kurjantott messziről. Az asszonyok friss pálmaleveleket dobtak a tűzre, hogy elaltassák a lángokat és a félhomályban megnyílt a bozót. Kijöttek a férfiak. A füst csípte a szememet és az emberek felsorakoztak egészen Hivarao házáig, aztán kisvártatva megjelent Hivarao is. Hárman mögötte valami sötét dolgot cipeltek, és halkán eltűntek a házban.

Izgalom kerítette hatalmába a falut, mint a lelkek ünnepén. Félredobálták a tüzet elfedő leveleket, és a lángok felcsaptak, elhomályosították a Hold arcát. Megszólalt a dob, mély torokhangon Eatuához fohászzkodott az ének, és a fényben izzadó testek vonaglottak a tűz körül. Evata arcát láttam egy pillanatig, aztán szertefoszlott, mint a zátonyon átbukó hullám; próbáltam megtalálni a füstben, de Tatei félrehúzott. A férfiak tupapahut fogtak fent a folyónál – mondta –, nyugtalan ösünk szellemét. A hangja, mint az ég dörgése, teste sötét, mint az árnyék. De nem hiszek neki, a szava üres kókuszhéj.

Hivarao házát pedig őrizték a férfiak. A Hold sem látott be oda akkor este.

● Reggelre új sziget született a tengeren.

Ekkora hajót még a falu vénei sem láttak, mindenki a parton tolongott, és egy motoros tartott felénk: szinte repült a hullámok felett. Befutottunk a fák közé, amikor a csónak fehér tajtékot húzva maga után a homokra érkezett.

Hat katonát hozott, és egyikük sem nevetett. Hivarao és öt férfi beszállt a csónakba, köztük apám is, és a hat mogorva idegent otthagya a parton elmotoroztak a fehér kereskedőhöz, a sziget másik végére. A levelek mögül figyeltem a fehér katonákat és a nagy hajót. Aué, a fehérek még az asszonyok mosolyára sem válaszolnak! Hová száll majd a lelkük, ha észre sem veszik a Napot? Az asszonyok aztán már békén hagyták őket, pedig mindenki tudta, hogy sápadt asszonyaik nincsenek a hajón. Ott füstöltek magukban, míg a csónakjuk visszaérkezett. Csak apámék szálltak partra, és a fehérek visszamotoroztak a hajóra.

A nagy hajót estig láttuk a part körül. Több csónakjuk járta a tengert, felmentek a folyón is, és ezután már senki nem hagyta el a falut. Reggelre a hajó felszedte horgonyait, és nemsokára távoli, halvány pontnak látszott az ég alján. Arról a kéktorkúról akartam beszélni apámnak és Evatáról, aki kerül engem, és a tupapahuról, de ő csak mereven ült. Belső izgalom fűtötte, talán nem is hallott engem. Nem szóltam hát többet.

Magamban anyám és őseink lelkéért imádkoztam, hogy megtalálják végső nyugalmukat, és ne kísértsenek holdtalan éjjeleken. Később láttuk, hogy Hivarao körül ismét összegyűltek a férfiak a közös házban, de engem apám beparancsolt a kunyhónkba.

Rámtört a félelem. Kilestem a levelek között, és kerestem Evata pillantását. Láttam, hogy őt is betuszolták a kunyhóba. Ott volt, nem is olyan távol tőlem és jó ideig figyeltem az arcát, mikor egyszerre csak felszökött, és átfutott a tisztáson, be a sűrűbe. Most láttam csak, hogy mindenki elment, csak az asszonyok mozgását lehetett hallani a nagy házból. Gondolkodás nélkül Evata után vettem magam. Már egészen közel járt a folyóhoz, amikor utolértem.

Most nem nevetett. Szeme rám villant, szólni sem mertem. Egészen közel voltam hozzá, éreztem bőrének illatát. Nem tudtuk, miért vagyunk itt, de egyszerre csak hangok hallatszottak a folyóról. Evezők csobbanása. Félrehúztuk a leveleket és megpillantottuk apámékat; egymás mellett jöttek a csónakok, mint halászat idején: alig férték a két part között. Mindegyik kötelet húzott, és eleveztek előttünk.

Egy hatalmas tálat vontattak a vízen, és Hivarao a rákötözött farönkökön állt egy hosszú rúddal. Legalább akkora volt az a valami, mint a Moá-edény, de inkább sokkal nagyobb. Evata mutatta, hogy a víz alatt jön, ez csak a teteje. A farönkök tartották fenn és a férfiak leveztek vele a torkolatig, azon is túl, a zátonyok mögötti nyílt vízre. Amint a hullámok magasra emelték a csónakokat, megláttuk azt a hatalmas, ezüst kagylót; lágyan ringott a csónakok között, aztán elmerült a hullámvölgyben. Később újra kiemelkedett és csodáltuk, milyen töretlenül zuhan végig az oldalán a tenger zöldeskék vize.

Hazafutottunk és Evata nevetett. Féltem, de én is vele nevettem. Tabut láttunk, és mostantól közelebb fognak suhogni a szellemek éjszakánként.

Aztán Tatei futott a partról; kint járt a csónakján és felkapaszkodott a magányos sziklára. Ott lapult, mikor apámék kiértek a tengerre és leoldották a köteleket. A nagy Moá-edény elsüllyedt, és a víz ott már olyan mély, mint a legfeketebb sötétség. Azt is mondta, hogy Hivarao kunyhójában csakugyan tupapahu, szellem lakozik. Hallotta a hangját és mozgolódott odabent, amikor nem volt ott senki.

Tatei nemsokára férfi lesz, még Evata sem merde neki mondani, hogy nem hiszi.

A férfiak visszatértek. Halat is hoztak és egészen estig Hivarao kunyhója körül tanácskoztak. Aztán meggyújtották a tüzet, de nevetés nem hallatszott. Magasra csaptak a lángok, felszállt a füst, és az asszonyok táncba kezdtek, távolabb a tüztől, arccal Hivarao házának fordultak és figyelték a férfiakat. Azok szorosan közrefogták a házat. Csak Hivarao és még néhányan voltak odabent már hosszú ideje. Evata mellettem állt.

– Aué! – súgta –, most fognak meghalni a férfiak!

De én tudtam, hogy kijönnék. A tupapahu nem beszél hosszan az emberekkel, nem halnak meg és kijönnék.

A nagy tűz lángjai elaludtak, szorosan egymás mellett kuporogtunk a homokon. Körülöttünk mintha szárnyak lebbentek volna a mély sötétségben. És akkor a férfiak Hivarao házából kihozták a tupapahut.

Megdermedtünk a félelemtől. Az asszonyok jajgatni kezdtek és pálmaleveleket tartottak arcuk elé, hogy ne lássák. Tatei rémületében elfutott a tenger felé.

De én láttam a tupapahut. Csak annyi időre, míg a meglendülő pálmalevél átengedi a hold fényét. Fekete volt és csillogott, mint a legsötétebb csigaház napnyugtakor; szemei, mint a halott cápáé. De megmozdultak a lábaim, és be kellett rohannom a kunyhónkba.

A gyomrom hullámzott, mintha romlott halat ettem volna. Nagyon távolról hallottam az asszonyok kiáltozását. Dob szólt, elnyomta a férfiak szavát a kerengő füstben; nagyon erősen Evatára gondoltam, meg arra a kéktorkúra, hogy mégis rá kellett volna lőnöm. Aztán mégis félrehúztam a leveleket és kilestem.

Aué, a férfiak a szellem fekvő teste mellett álltak! A tupapahu élettelelnek látszott, de nem volt halott. Szellemnyelven beszélt és Hivarao válaszolt neki.

Aztán csend lett, csak a testem remegett a félelemtől. Mert lángok gyúltak az égen.

Párosával lebbentek a sötétségben, mint két összenőtt, világító kókuszdió. Mint Evata szemei az éjszakai tengerparton, úgy fénylettek, és egyszerre ott keringtek fölöttünk, mint az ősök hangtalan szellemei. Láttam őket. Mint a napfényben fürdő hullám, ha felérne az égig. Lecsaptak a férfiakra, aztán némán fellebbentek és Hivarao, aki egyszer szégyenteljesen futott, most mégsem mozdult a tupapahu mellől. Aztán az egyik fény lenyúlt a tupapahuért. Mint az ünnepi tűz lángja, egyszerre kicsapott az égen fénylő Moá-edényből, és felragadta a félig halott szellemet. Távolodó suhanást hallottam, aztán már nem láttunk mást odafent, csak a csillagokat.

A tenyerem izzadt és a kunyhó résein át láttam, hogy odakint fellobbant a tűz. Meghallottam a falu hangjait, és Evata melleit éreztem a sötétben, ahogy hozzám simult.

– Aué! – suttozta. – A lelkek mindig hazatalálnak.

